

Jessica Riippa
NÄTVERKET FÖR TEATERKONST I ÖSTERBOTTEN
En aktionsforskning om samarbetet i nätverket

Examensarbete
CENTRIA YRKESHÖGSKOLA
Utbildningsprogrammet för Scenkonst
AUGUSTI 2013

SAMMANDRAG

Enhet Karleby-Jakobstad	Tid Augusti 2013	Författare Jessica Riippa
Utbildningsprogram Scenkonst		
Arbetets namn NÄTVERKET FÖR TEATERKONST I ÖSTERBOTTEN - En aktionsforskning om samarbetet i nätverket		
Handledare Raisa Ekoluoma		Sidantal 39+8
Uppdragsgivarens handledare Jenny Holm		
<p>Detta examensarbete är gjort på uppdrag av SÖU r.f. och är en aktionsforskning i hur samarbetet inom projektet "nätverket för teaterkonst i Österbotten" fungerat och hur nätverket kunde utvecklas. Projektet startade 2010 och är ett samarbete mellan SÖU r.f. (svenska Österbottens ungdomsförening) och FAMI r.f. (Förbundet för arbetar och medborgarinstitut i Svenska Österbotten) för att hjälpa och stöda utbildningsanordnare i Svenska Österbotten med att starta grundläggande konstundervisning i teaterkonst. Projektet är treårigt och finansieras av Svenska kulturfonden.</p> <p>Projektet har haft som mål att bygga upp ett nätverk av lärare, utbildningsanordnare och elever och strävar efter att erbjuda grundläggande konstundervisning i teaterkonst på orter där detta inte tidigare funnits. Examensarbetets mål är att ta reda på hur lärarna och utbildningsanordnare anser att samarbetet fungerat samt hur de anser att samarbetet kunde utvecklas och upprätthållas när projektfinsieringen tar slut. Examensarbetet baserar sig på forskarens egna erfarenheter som lärare för grundläggande konstundervisning i teaterkonst inom projektet, men även på enkäter som lärarna och utbildningsanordnare inom projektet har besvarat. Examensarbetets referensram består av teori om nätverk i allmänhet och om det sociala kapitalet i Svenskfinland samt av teori om aktionsforskning.</p> <p>Undersökningen kom fram till att projektet varit av ytterst stor betydelse för att grundläggande konstundervisning i teaterkonst i första hand startades på de berörda orterna i Österbotten. Arbetet och organiseringen som projektet och projektledaren gjort lyftes fram som de största orsakerna för att ett samarbete varit möjligt och som nödvändigt för att nätverkets framtid ska kunna tryggas.</p>		
Nyckelord Aktionsforskning, finlandssvenskar, grundläggande konstundervisning, nätverk, samarbete, teaterkonst		

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date August 2013	Author/s Jessica Riippa
Degree programme Performing arts		
Name of thesis THE NETWORK IN OSTROBOTHNIA FOR BASIC EDUCATION IN ARTS – an action research of the co-operation within the network		
Instructor Raisa Ekoluoma		Pages 39+8
Supervisor Jenny Holm		
<p>This thesis is an action research into the co-operation of the project “The network in Ostrobothnia for basic education in arts”. The research focuses on how the co-operation has functioned and how it could be improved to benefit the project. The project was launched in 2010 as a co-operation of SÖU r.f. (Swedish Ostrobothnian Youth Organisation) and FAMI r.f. (The Organisation of Adult Education in Swedish-speaking Finland) to help and support education centres to start basic education in the art of theatre. The project is expected to run for three years and is financed by the Swedish Cultural Foundation in Finland.</p> <p>The aim of the project has been to construct a network of the teachers, education centers, and students in the art of drama, and strive to offer basic education in arts where it has not existed before. The aim of the thesis is to find out how the teachers and education centers perceive the co-operation and how it could be developed and maintained when the financing for the project ends. The research is based on the authors’ own observations and experience as a teacher in the project, but also on questionnaires answered by the teachers and education centers. The theoretical part of this thesis consists of theory of networks in general, the social capital in Swedish-speaking Finland, and also theory of action research.</p> <p>The research found the project to be of an utmost importance for the basic education in the art of theatre to be established in the areas of Ostrobothnia. The work done by the project and project leader was highlighted as the main reason the co-operation was possible, and perceived as vital for securing the future of the network.</p>		

Key words

Action research, art of theatre, basic education in arts, co-operation, Finland-Swedes, network

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	PROJEKTET	3
2.1	SÖU, FAMI och Svenskfinland	3
2.2	Nätverket för teaterkonst i Österbotten	6
2.2.1	Projektets bakgrund och mål	7
2.2.2	Projektledarens centrala roll	7
2.3	Grundläggande konstundervisning	8
3	SAMARBETE INOM PROJEKTET	10
3.1	Lärarna	10
3.2	Utbildningsanordnare	11
3.3	Fortbildning	12
3.4	Studieresa till Umeå kulturcentrum för barn och unga	13
3.4.1	DICE	14
3.4.2	Pedagogisk kollegial handledning	15
3.5	Vad nätverket erbjuder eleverna	15
3.5.1	Teaterkarusellen	16
3.5.2	Teaterfestivalen	17
3.5.3	Gästande lärare och workshops	17
4	UNDERSÖKNINGEN	19
4.1	Vad är aktionsforskning?	19
4.2	Nätverket och dess syfte	20
4.3	Syfte med forskningen	22
4.4	Tillvägagångssätt	22
4.4.1	Vem berörs av enkäten	23
4.4.2	Själva enkäterna	24
4.5	Resultat av enkäten för utbildningsanordnarna	25
4.5.1	Förväntningar och förverkligande	25
4.5.2	Positiva saker projektet fört med sig	26
4.5.3	Samarbetet i fortsättningen	26
4.6	Resultat av enkäten för lärarna	27
4.6.1	Förväntningar och det egna utnyttjandet av nätverkets kapacitet	27
4.6.2	Syn på samarbetet inom projektet	28
4.6.3	Önskemål och förbättringsförslag	29
4.7	Analys av resultaten	29
5	EGNA TANKAR OM PROCESSEN	32
6	SAMMANFATTNING	34
	KÄLLOR	38

BILAGOR

1 INLEDNING

När man jobbar som dramainstruktör på fältet märker man snart att det är frågan om en yrkesroll där man oftast agerar ensam. Dramainstruktörer jobbar oftast som frilansartister, ett ensamt arbete där man inte åtnjuter känslan av att ha ett skyddsnät. Genom den egna tjänsten som lärare inom grundläggande konstundervisning, i projektet "Nätverket för grundläggande teaterkonst i Österbotten", har jag fått privilegiet att vara sammanbunden i ett nätverk av kunniga kolleger som befinner sig i samma situation som jag själv. Tack vare nätverket är jag aldrig ensam, utom har alltid möjligheten att vända mig till mina kolleger för hjälp och stöd, men även för inspiration och arbetsglädje.

Inom projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten" fungerar jag som lärare i grundläggande konstundervisning teaterkonst i Kronoby Kommun, och undervisningen erbjuds av Kronoby medborgarinstitut. Grupperna i projektet startade hösten 2010, och samtidigt började jag mitt jobb som lärare med tre grupper i kommundelarna Kronoby, Nedervetil och Terjärv. Teaterkonst grupperna som jag startade 2010 är ännu i gång och fortsätter sin verksamhet på hösten. Projektet möjliggjorde att konstformen teaterkonst erbjöds på orter där inte denna möjlighet förut funnits. Tack vare att projektet skapades, uppstod även ett nätverk i svenska Österbotten, och samarbetet som nätverket möjliggör har blivit ett stort stöd för aktörerna inom nätverket.

Detta arbete är gjort på uppdrag av Svenska Österbottens ungdomsförbund (SÖU) och är en aktionsforskning i hur samarbetet i nätverket fungerar och en diskussion i hur nätverket kunde utvecklas i förmån för projektet. Jag kommer att lyfta fram hur projektet uppstod, vad projektet har erbjudit nätverket, vilka fördelar ett nätverk frambringar samt möjliga nackdelar. Projektet är treårigt, och vi lever nu projektets tredje och slutliga år, då finansieringen är beräknad att upphöra och oro för projektets fortsättning är ett faktum. Arbetet kommer att systematiskt visa upp hur projektet bidragit till en lyckad utbildning för eleverna, och hur fortbildningen lärarna fått ta del av stött deras arbete, men att projektet och dess ledare ännu är

av stor betydelse för att nätverket skall fungera. Arbetet och forskningsresultatet kommer även att lyfta fram hur utbildningsanordnarna relaterar sig till projektet och hur de önskar att ett fortsatt samarbete skulle se ut. Forskningsproblemen i arbetet har varit att fråga hur samarbetet fungerat i nätverket, hur samarbetet kunde utvecklas för att nätverket kunde fungera bättre i framtiden samt hur nätverket uppehålls när finansieringen tar slut.

Arbetet börjar med att förklara projektets bakgrund och vilka instanser varit med om att skapa projektet. Arbetet inom nätverket beskrivs, men framförallt samarbetet och projektets del i nätverket är under uppsyn. Arbetet vill även lyfta fram vikten av jobbet som projektledaren har gjort. Arbetet baserar sig på forskarens egen erfarenhet och kunskap av projektet, men även på en enkät som lärarna inom projektet fått ta del av samt en enkät riktad till utbildningsanordnarna. Resultaten av enkäten redovisas samt analyseras och av resultatet kan jag konstatera vikten av projektet "nätverket för teaterkonst i Österbotten" samt lyfta fram förslag och tankar över hur framtiden borde te sig för nätverket.

Jag bör lyfta fram att jag inte hade som avsikt att forska vare sig i samarbete eller i nätverket när jag började jobbet som lärare i grundläggande konstundervisning i projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten". Eftersom varken jag eller mina medarbetare var medvetna om ett kommande forskningsprojekt i början av arbetsförhållandet, har jag inte nedtecknat några konkreta förväntningar av det kommande nätverket. Stor del av informationen kommer från den undergömda kunskapen, det är en form av retrospektiv studie där jag blickar bakåt på vad som hänt under årens lopp.

2 PROJEKTET

Projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten" startades 2010 av Svenska Österbottens Ungdomsförbund r.f. (SÖU) och Förbundet för arbetar och medborgarinstitut i Svenska Österbotten r.f. (FAMI). Deras samarbete bar frukt och ledde till att grundläggande konstundervisning i teaterkonst ordnades på flera olika orter i Svenska Österbotten. Projektet har årligen växt med flera institut som kommit till i nätverket samt nya lärare som tagits med och grupper inom grundläggande konstundervisning som startats.

2.1 SÖU, FAMI och Svenskfinland

Svenska Österbottens Ungdomsförbund r.f. är en takorganisation för ungdomsföreningar i svenska Österbotten och till organisationen hör över 100 medlemsföreningar. SÖU strävar till att stöda samt skapa aktivitet som upprätthåller föreningarnas verksamhet. SÖU har även som mål att jobba för de unga i svenska Österbotten och är en medlemsorganisation till FSU (Finland svenska ungdomsförbund). SÖU driver även projekt, ordnar kurser och ställer till med återkommande evenemang som t.ex. Revykavalkaden, där ungdomsföreningar med revytradition kan samlas och dela av sin kultur och humor. SÖU jobbar för den svenska ungdomen i Finland och bevakar deras intressen genom att ordna och upprätthålla verksamhet och främja bildning och utbildning. (SÖU.)

Projektet startade som ett samarbete mellan SÖU och FAMI. Förbundet för arbetar- och medborgarinstituten i Svenskfinland är en intresseorganisation för alla institut som fungerar i Svenskfinland på svenska eller tvåspråkigt. Till FAMI hör alla utbildningsanordnare som kom med i projektet "nätverket för teaterkonst i Österbotten" hösten 2010. FAMI är organisationen som sköter om fortbildning, projektplanering och utföring samt annan intressebevakning för instituten i Svenskfinland och de är en samarbetspartner när fortbildning för lärare i projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten" ordnas. (Teaterkonst i Österbotten 2010.)

I Österbotten finns en stark tradition för amatörteater och t.ex. revyer, vilket SÖU:s verksamhet med revykavalkaden påvisar. Många ungdomsföreningar har en aktiv teaterscen där det görs gediget arbete för amatörteatern. I Österbotten ordnas årligen flera nyårsrevyer och ofta även sommarteatrar samt andra föreställningar och evenemang och i vissa fall ordnar man kurser inom teater för barn. I Österbotten finns även professionella aktörer inom teatern som bl.a. Wasa Teater och i Vasa finns ett av de få ställen i landet där man kan utbilda sig inom drama, scenkonstlinjen vid Yrkeshögskolan Novia. En stor finansiär inom den svenskspråkiga kulturen i Österbotten är Svenska kulturfonden, som även har finansierat detta projekt.

Inom projektet har alla dessa aktörer varit inblandade på ett eller annat sätt. Ofta är det i ungdomsföreningarnas lokaler som grundläggande konstundervisning i teaterkonst hålls. Min grupp i Terjärv har t.ex. samarbetat med Terjärv ungdomsförening genom att använda deras lokaler samt att föreningen hjälpt till när vi haft scenframställningar och möjliggjort bl.a. att föreställningarnas visuella och audiovisuella aspekter hållit hög nivå. Båda parterna ser möjligheter i samarbetet genom att framtiden tryggas för föreningarnas verksamhet inom teatern. Tack vare projektet får en ny teaterintresserad generation undervisning inom konstformen och kan i framtiden bli verksamma i kulturproduktionen i respektive ungdomsförening. Att projektet möjliggör undervisning inom teaterkonst för barn leder till att föreningar, SÖU, utbildningsanordnare, studerande, dramaintsruktörer på fältet och professionella teatrar i svenskfinland möts, för att teaterintresserade barn skall få uppleva alla möjligheter konstformen kan erbjuda.

Finlandssvenska Österbotten är utbrett och kontakter orter emellan är inte alltid naturliga. Genom möten och evenemang inom projektet har finlandssvenska barn från olika orter i Österbotten, men med det gemensamma intresset teaterkonst, fått träffas och skapa nya vänskapsband. Jag ser att dessa möten är viktiga för teaterns framtid i svenskfinland och framförallt för dess framtid i Österbotten. Samtidigt ser jag att konstformens framtid i finlandssvenska Österbotten tryggas och utvecklas när barn får ta del av undervisningen i teaterkonst. Genom detta arbete som sammanbinder finlandssvenska teaterintresserade barn i olika

evenemang och projekt, uppstår ett finlandssvenskt socialt kapital som kan bli av utmärkande betydelse för scenkonsten i Svenskfinland. Genom verksamheten engageras barn i ett regionalt finlandssvenskt nätverk och skapar kontakter till andra finlandssvenska barn och ungdomar i Svenskfinland, vilket kan leda till att den finlandssvenska identiteten förstärks och förhoppningsvis känns som gemensamt och eget även för nya generationer. Således känner Barnen och ungdomarna i Österbotten att de är finlandssvenska individer, fastän de inhemska språken blandas mer och får en större del i vardagen. (Sundback 2010, 57.) Speciellt i min egen hembygd har finskan fått en stor roll och det pratas mycket finska i skolan. Jag har erfarit att evenemangen haft väldigt positivt inflytande för den finlandssvenska kulturen, då möten mellan barnen i Svenskfinland möjliggjorts.

Eftersom ett utbildningsprogram på svenska för dramainstruktörer finns i Vasa, är det ytterst positivt att projektet har skapat och skapar jobbmöjligheter för utexaminerade dramainstruktörer. Grunden för projektet fanns naturligt i att teatertraditionen är så pass starkt i Österbotten och den enda svenskspråkiga utbildningen för dramainstruktörer finns i Vasa. I Österbotten fanns två av fyra anstalter i landet som erbjöd dramainstruktörsutbildningen, på svenska i Vasa vid Yrkeshögskolan Novia och på finska vid yrkeshögskolan Centria i Karleby där jag själv studerat. Kunskapen och expertisen i scenkonst har haft starka grunder att utvecklas i området men i och med att utbildningen slutar i Karleby har Scenkonsten i Vasa den viktiga rollen att förse Österbotten med dramainstruktörer härafter. Projektets roll blir avsevärt viktigare när man relaterar dess roll som erbjödare och utvecklare av teaterkonst, med situationen i Finland där utbildningar inom området läggs ner i ett tidigt stadium utan att ta i beaktande den viktiga sociala aspekten som scenkonsten kunde ha inom undervisningen och hälsovården.

BILD 1. Gemensam logo för "Nätverket för Teaterkonst i Österbotten" (Snellman 2010).

2.2 "Nätverket för teaterkonst i Österbotten"

2010 startade projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten" när SÖU och FAMI i samarbete erbjöd medborgarinstitut och arbetsinstitut i det svenska Österbotten hjälp med att starta grundläggande konstundervisning i teaterkonst. Projektet som föddes av samarbetet uppstod för att ge stöd och hjälp åt undervisningsanordnarna när de skulle starta och upprätthålla verksamheten. Projektet ägs av SÖU och finansieras av Svenska kulturfonden till 2013. Under undersökningens gång hittade jag boken "Regionalt Samarbete! Regionala nätverk inom utbildningsväsendet" skriven av Ulla Numminen och Kirsti Stenvall, som jag refererat flera gånger till och som jag tycker lyfte fram viktiga punkter om möjligheterna av samarbete inom undervisningen och vilka framförallt passar in för vårt projekt. I boken lyftes fram att enligt undervisningsministeriets regionala strategi kan kommuner trygga behovet av både förskoleundervisning och grundläggande utbildning med hjälp av olika samarbetsnätverk (Numminen & Stenvall 2004, 3). Detta är vad som har hänt tack vare projektet för grundläggande konstundervisning i Österbotten. Projektledaren Jenny Holm lyfter i sin skrivelse likaså fram projektets mål att jobba för den grundläggande konstundervisningen i teaterkonst i Österbotten och hur projektet hoppas bilda ett fungerande nätverk som länkar samman utbildningsanordnarna, lärarna och eleverna. Projektet är treårigt och i år tar finansieringen slut. (Holm 2012, Bilaga 1).

2.2.1 Projektets bakgrund och mål

Innan projektet startade, erbjöds möjligheten att studera grundläggande konstundervisning i teaterkonst endast vid två instanser i Svenska Österbotten. Genom Söus:s och Famis:s stöd via projektet startades nya grupper i teaterkonst hösten 2010 i åtta kommuner vid medborgar- eller arbetsinstitut. Utbildningen riktade sig första året till barn på årskurs 2-4. Hösten 2011 växte projektet då nya grupper startade och hösten 2012 startade ytterligare grupper. Hösten 2013 kommer nya grupper att startas vid institut där teaterkonst togs emot redan 2010, bl.a. vid Kronoby medborgarinstitut startar tre nya grupper.

Projektets mål och syfte är att erbjuda hjälp och stöd till lärarna, utbildningsanordnarna och eleverna och skapa ett fungerande nätverk inom projektet. Projektet vill även se att ett samarbete i Svenska Österbotten uppstår mellan konstundervisningen i teaterkonst och ungdomsföreningarna med amatörteaterverksamhet, eftersom man ser att ett samarbete skulle gynna båda parterna. Stödet som projektet har erbjudit alla inblandade är av stor betydelse och information om detta följer i kapitel 3.

Orsaken till att grundläggande konstundervisning i teaterkonst på många håll inte funnits tidigare kan bero på flera saker. Orsaken kan vara att eftersom det krävs en viss expertis att starta en liknande utbildning, så har kommunerna inte resurser eller insikt i att göra det. Genom att hitta samarbetsparter som erbjuder sin expertis möjliggör man ett utbud för barnen i kommunen, som inte kunde vara möjligt utan ett projekt likt denna. (Numminen m.fl. 2004, 14). Denna punkt tangerar det väsentliga i projektet. Utan nätverket skulle inte grundläggande konstundervisning i teaterkonst ha uppstått i Österbotten i den skala som skett. Föreningar har inte resurser och kommuner har inte insikt i vad som är möjligt, trots att verksamhet inom teater har en stor roll i kommunerna.

2.2.2 Projektledarens centrala roll

Projektet ägs av SÖU och projektledare samt eldsjäl bakom projektet har varit dramainstruktören Jenny Holm. Det var väldigt viktigt att det i början av projektet

fanns en knutpunkt som organiserade och informerade det nya nätverket. Tack vare projektledarens gedigna arbete uppstod snabbt en känsla av ett nätverk där samarbete är möjligt, men främst av allt var ledaren personen som alla frågor riktades tills. Genom att nätverket hade ett centrum där all viktig information var lagrad (projektledaren) var lärarna aldrig ensamma i sitt arbete. Tack vare ledaren kunde hela nätverket aktiveras om ett problem uppstod i någon del av nätverket. Detta var av stor vikt t.ex. när startade grupper inte hade tillräckligt stort deltagarantal och hjälp behövdes för att jobba med marknadsföring i skolor.

Projektet är endast några år gammalt och projektledarens roll är ännu av väsentlig betydelse för att nätverket skall fungera optimalt. När man undersöker nätverk bör man lyfta fram forskning gjord av Manuel Castell, som är en känd och prisad professor i sociologi och som forskat och publicerat undersökningar om bl.a. nätverk och kommunikationer. Enligt Castells skall nätverk fungera demokratiskt och utan ledare och det är det mål varje nätverk bör sträva efter, men i boken "Regionalt Samarbete! Regionala nätverk inom utbildningsväsendet" lyfts det fram att speciellt när ett nätverk är i startgropen är en ledande persons kunskap av avsevärd betydelse. Samma författare påpekar också att det kan ta tid för ett nätverk att stabilisera sig och det kräver tid att utformas till ett fungerande socialt nätverk där inga hierarkier finns. (Castells 2000; Numminen m.fl. 2004, 40-44.) Holm har i detta projekt fungerat optimalt via sina kontakter inom scenkonsten i Österbotten, då hon själv studerat till dramainstruktör vid Novia i Vasa, varit aktiv inom amatörteatern i Österbotten samt jobbat i flertal projekt vid SÖU. Holms betydelse kan inte lyftas fram tillräckligt och hon är en viktig länk som behövs för att nätverket skall fungera, åtminstone ännu för en tid.

2.3 Grundläggande konstundervisning

Enligt 1 § i lagen om grundläggande konstundervisning avses med grundläggande konstundervisning målinriktad från nivå till nivå fortskridande undervisning inom olika områden av konsten. Undervisningen riktar sig i första hand till barn och unga. Syftet med den grundläggande konstundervisningen är att ge eleverna förmåga att uttrycka sig och söka sig till yrkesutbildning och utbildning på högre nivå inom konstområdet i fråga. (Utbildningsstyrelsens lag 633/1998.)

Inom grundläggande konstundervisning i teaterkonst är utbildningen uppdelad i grundstudier och verkstadsstudier. Grundstudierna är som namnet säger studier där eleverna får bekanta sig med grunderna i teaterkonst. Mycket av undervisningen går ut på att bekanta sig med drama via lek och all utvärdering går ut på att man ger positiv och uppmuntrande respons. Läsåren avslutas alltid med en scenframställning. Grundstudierna varierar från 3-5 år (240h). Inom projektet i Österbotten är läroplanen uppbyggd så att Grundstudierna sträcker sig över fyra år, där varje år innehåller 60 timmar. Det betyder att grupperna i grundläggande teaterkonst i Österbotten träffas en gång i veckan under läsåret och varje tillfälle räcker en och en halv timme.

Grundstudierna följs av verkstadsstudier som varierar från 2-4 år (260h), enligt läroplanen i projektet sträcker sig verkstadsstudierna över tre år. Under verkstadsstudierna krävs det mer av eleverna och de förväntas bekanta sig med alla delområden inom teaterkonst. I verkstadsstudierna fördjupar eleverna sina kunskaper och studierna avslutas med ett konstnärligt arbetsprov i form av ett slutarbete. Verkstadsstudierna leder till ett intyg över studietiden. (Teaterkonst i Österbotten 2010.)

3 SAMARBETE INOM PROJEKTET

Projektet startade 2010 i svenska Österbotten och utbildningsanordnarna i nätverket är medborgarinstituten, samt arbetarinstituten i Österbotten som varit intresserade av projektet, som bl.a. Kronoby och Pedersöre medborgarinstitut. Nätverket innehåller lärare, elever, utbildningsanordnare och ungdomsföreningar. SÖU äger projektet "Nätverket för teaterkonst i Österbotten" och Jenny Holm fungerar som projektledare. Projektet har även en egen hemsida där information finns tillgänglig för alla parter i nätverket, samt utomstående intresserade som föräldrar och lärare. Under projektets tredje år har även en sida för lärarna inom projektet grundats på den sociala median facebook. Gruppen är öppen endast för lärarna och är ett forum där lärarna sinsemellan interaktivt kan ta kontakt med varandra och diskutera projektet och arbetet inom grundläggande konstundervisning.

3.1 Lärarna

De flesta lärarna i projektet är utbildade dramainstruktörer vid Novia scenkonst eller andra instanser som erbjuder liknande undervisning. Själv studerade jag tredje året vid yrkeshögskolan Centria i Karleby (tidigare Mellersta-Österbottens Yrkeshögskola) när jag började jobba inom projektet. Förutom dramainstruktörer finns det även lärare som har annan behörig utbildning men med teater som hobby och passion. Lärarna finns utspridda över hela Österbotten och alla jobbar självständigt på basis av en gemensam läroplan, vilken följer de nationella föreskrifterna utgjorda av utbildningsstyrelsen.

Inom projektet har även studeranden på dramainstruktörslinjen vid Novia yrkeshögskola i Vasa medverkat. Studerande har agerat som dragare av workshops på evenemanget "Teaterkarusellen" och i grundläggande konstundervisning år 3 har studerande från Novia besökt grupper som anmält intresse av att få workshops.

3.2 Utbildningsanordnare

Grundläggande konstutbildning förutsätter att utbildningsanordnarna (medborgarinstituten och arbetarinstituten) binder sig till att förse barn som börjar med utbildningen med en möjlighet att studera enligt läroplanen (4§ utbildningsstyrelsens lag 633/1998). Problem som oftast har uppstått i projektet är att antalet elever minskar i grupperna och att de därav läggs ner av utbildningsanordnaren. I sådana fall att grupperna är för små, måste lösningar sökas av lärarna och utbildningsanordnarna tillsammans, för att trygga en fortsatt utbildning åt alla barn som är intresserade av grundläggande konstundervisning i teaterkonst. Varje år har fler institut kommit med och nya grundläggande utbildningar har startat inom projektet, så man kan konstatera att det finns intresse.

Projektet har varit ett stöd för utbildningsanordnarna när t.ex. kompetenta lärare har sökts till positionen som timlärare för grundläggande konstundervisning. Tack vare ett nätverk kan personer informeras inom olika instanser för att hitta ett bra slutresultat, istället för att alla på enskilt håll har problem som inte kan lösas. En viktig aspekt av nätverk som Castells lyfter fram, är kunnandet som ett nätverk kan erbjuda. Han poängterar att i ett nätverk kan delarna samarbeta och utbyta sin expertis för att ett visst mål skall nås (Castells 2000). I projektets fall kan man se det t.ex. när vikarierande lärare har behövts, och man via nätverket kunnat hitta en lärare som har tid att åta sig mera jobb. Jag har själv blivit erbjuden vikariat samt tjänst som timlärare av andra utbildningsanordnare inom projektets nätverk. Tack vare projektets nätverk har utbildningsanordnarna inte behövt åta sig jobbet att hitta nya lärare, göra marknadsföring, fortbilda lärarna m.m. Detta har möjliggjorts via projektet och expertisen inom nätverket. Projektet har erbjudit fortbildningsmöjligheter för lärarna och evenemang för eleverna som studerar grundläggande konstundervisning i teaterkonst vid deras institut och på detta sätt har detta informationsutbyte i olika riktningar inom nätverket varit möjligt.

3.3 Fortbildning

Hösten 2010 började med en fortbildning för alla lärare, där de fick bekanta sig med läroplanen och fick handledning i hur man skall gå till väga och lyckas med det nya jobbet i ett nytt projekt. Under den första fortbildningen fick lärarna också känna att atmosfären gav inspiration och idéer. Sen dess har fortbildningar för lärare erbjudits mer eller mindre regelbundet. Genom dessa fortbildningar har lärarna kunnat dela med sig av sina erfarenheter, fått hjälp och stöd och under fortbildningar har det även erbjudits kurser där man fördjupat sig i något tema. Främst av allt har lärarna fått känna att de håller upp sin egen kompetensnivå genom att det uppstått en möjlighet att jämföra erfarenheter. Dessa möten har även gett medverkande möjlighet att lyfta fram sina förhoppningar och önskemål för projektet och dessa har förverkligats så gott det gått.

På basis av mötena har man kunnat konstatera en önskan om att fortsätta med dessa och att ett forum där lärarna får dela med sig av sina erfarenheter är nödvändigt för att hålla en bra nivå på utbildningen inom projektet. I min enkät kom det fram att ett sådant forum skulle behövas och en facebook grupp har skapats på projektets vägnar, där lärarna har möjlighet att hålla kontakt i den mån det behövs eller är önskvärt. Responsen från lärarna har varit positiv både vad gäller fortbildningarna samt nätverket på internet. Castells lyfter fram vilken möjlighet interaktiv kommunikation är för ett nätverk.

But for the first time, the introduction of new information communication technologies allows networks to keep their flexibility and adaptability, thus asserting their evolutionary nature. While at the same time, these technologies allow for co-ordination and management of complexity, in an interactive system with features feedback effects, and communication patterns from anywhere to everywhere within the network. (Castells 2000.)

Det som Castells lyfter fram är precis vad vårt nätverk fått uppleva tack vare den sociala median facebook. Fastän vi i nätverket är spridda över ett stort område, kan varje del av nätverket ha kontakt med varandra tack vare sociala medier. I detta fall gäller det nätverket av lärare. Facebooksidan har fungerat ypperligt bl.a. som ett medel för projektledaren att nå ut med information, där lärarna inom

nätverket lätt kan ta kontakt och via det uppstår en möjlighet till diskussion inom gruppen. Tack vare facebooksidan förblir inte informationen och diskussionen endast mellan två punkter i nätverket, utan alla lärare kan vara med och dela informationen och åsikterna. Den sociala median förser gruppen med en "vikänsla" och lyfter verkligen fram att vi fungerar i ett nätverk. Lärarna får besluta om de konkret vill ta del i diskussionen, men de får automatiskt ta del av informationen som publiceras på sidan. På facebook har saker som fortbildning diskuterats, lärare har upplyst om behovet av vikarier till grupper i projektet osv. Den sociala median får helt enkelt lärarna att lättare ta kontakt med varandra inom nätverket.

3.4 Studieresa till Umeå kulturcentrum för barn och unga

Våren 2013 ordnades en studieresa till Umeå för alla lärare inom projektet. Ekonomiskt stöd till resan hade sökts bl.a. från Svenska kulturfonden och stöd hade beviljats. Sex lärare anmälde sitt intresse och följde med till Umeå i Sverige. I Umeå fick gruppen bekanta sig med kulturcentrumet för barn och unga, som varit aktivt från år 1974. En viktig del av deras av deras viktiga verksamhet är "Teatermagasinet". Teatermagasinet är drama- och teatergrupper för barn och ungdomar och varje år arrangeras en teaterfestival. Teatermagasinet verksamhet liknar på många sätt vår verksamhet, men en stor skillnad är att verksamheten i Umeå är mer eller mindre stationerad vid en plats samt att lärarna har kolleger ständigt till hands och utrymmena är av helt annan kaliber. Personalen vid kulturcentrumet har egna arbetsrum, det finns utrymmen för rekvisita och kläder, rum för övning och föreställningar och även utrymmen som kan användas till annan verksamhet. I vårt eget fall stöter man ofta på att lärarna har egna skåp hemma fulla med kläder och rekvisita och arbetsrum endast om det finns möjlighet hemma eller vid någon annan arbetsplats. Sällan kan man ha allt till hands vid samma plats som undervisningen ordnas, bl.a. för att grupperna finns på olika orter. Idealet, och så som det borde vara, är att möjlighet till rekvisita- och klädförvaring skulle finnas där undervisningen hålls, så som vid kulturcentrumet i Umeå.

Kulturcentrumet i Umeå och dess personal fungerar även som entreprenörer i införandet av drama och teater i utbildningen. För tillfället är instansen med i ett

projekt finansierad av Umeå kommun, där de arbetar för att införliva drama- och teater i kommunens skolor. Samtidigt gör de ett forskningsarbete av arbetet. Kulturcentrumet har även varit med i det internationella projektet DICE, ett nätverk för drama i utbildningen och personalen samarbetar ständigt och utövar något som heter pedagogisk kollegial handledning, något även lärarna i "nätverket för teaterkonst i Österbotten" fått handledning i av pedagogerna vid kulturcentrumet.

3.4.1 DICE

Kulturcentrumet för barn och unga i Umeå var med i ett intressant internationellt EU-stött projekt vid namn av Drama Improves Lisbon Key Competences in Education (DICE). Projektet var en tvåårig studie finansierad av EU, i vilket effekterna som drama och teater har i undervisningen studerades. Projektet utfördes i 12 länder och man ville bevisa att drama i undervisningen bl.a. skulle effektivisera inläringen, kommunikationen på sitt eget modersmål, individens sociala kompetens, entreprenörskap och kulturella uttrycksformer. Intressant är projektet ur många aspekter, men när det kommer till detta arbete fascinerar jag av samarbetet i det internationella projektet DICE. Instanser på toppnivå inom specifika delområden, i olika delar av Europa bildar tillsammans ett projekt för att jobba med drama och teater inom utbildningen, och samtidigt gör de ett forskningsarbete för att förstärka och uppvisa bevis på teaterns nytta i utbildningen. Projektet arbetade för att jämföra och utbyta erfarenheter och kunskap av att jobba med drama och teater. Samtidigt ville man visa vilken makt drama har som ett verktyg i skolan och bygga upp en materialbank för skolor, lärare, dramainstanser osv. (DICE Consortium 2010.)

Liksom DICE-projektet jobbar "nätverket för teaterkonst i Österbotten" med syftet att förstärka teaterns roll i utbildningen och liksom DICE-projektet har projektet utvecklat ett nätverk av kunniga kolleger för att genom samarbetet ge stöd för att nå målet. Allt detta men i mycket mindre skala. Eftersom vi har haft möjlighet att få handledning av kulturcentrumet personal samt gästa deras lokaler har vi fått insikt i hur ett fungerande arbetsmiljö inom vår bransch kunde te sig. Kulturcentrumet i Umeå är en viktig instans när det gäller arbetet för drama och teater och för att

föra fram vilket mäktigt verktyg vi har att erbjuda.

3.4.2 Pedagogisk kollegial handledning

Lärarna inom projektet för teaterkonst i Österbotten hade fått stifta bekantskap med pedagogisk kollegial handledning redan tidigare under en utbildning i Kronoby 2012, där kulturpedagogen Eleonor Fernerud och dramapedagogen Anna-Karin Kask höll en workshop. Pedagogisk kollegial handledning har utvecklats för att tillsammans med sina kolleger reflektera över det egna jobbet, diskutera erfarenheter och utmaningar i sitt arbete och öka på sin kunskap inom arbetsgruppens ramar. Vid kulturcentrumet för barn och unga i Umeå hör det till att ha pedagogisk kollegial handledning och dessa möten hålls ungefär en gång i månaden. Under utbildningen i Kronoby var responsen positiv och ett intressant pedagogiskt samtal uppstod kollegerna emellan, vilket stärkte nätverket av lärare.

Det var under denna workshop som jag själv kände att jag började förstå vikten och möjligheten med vårt nätverk. Under denna träff hade vi möjlighet att diskutera i grupper, ge feedback och be om hjälp med svåra situationer som vi stött på i jobbet. Vi reflekterade över undervisningen och dess betydelse för barnen och för oss själva. Det kändes att man verkligen fick hjälp och stöd från kolleger och man fick en insikt i att man inte är ensam utom alltid har dessa kolleger som man kan be om hjälp.

3.5 Vad nätverket erbjuder eleverna

Ett av projektets stora mål är att erbjuda grundläggande konstundervisning i teaterkonst åt barn och ungdomar i Svenska Österbotten, där möjligheten till liknande studier inte tidigare funnits. Eleverna erbjuds möjlighet att börja med grundstudier och fortsätta till verkstadsstudier om intresset håller i sig. Som en del av den hjälp projektet erbjuder har man införskaffat teatersmink och kulisser till alla grupper. Förutom detta, har projektet även erbjudit eleverna möjligheter att träffa andra barn med samma intresse inom projektet och gett möjlighet till möten inom drama via olika evenemang.

Tack vare projektet har även samarbete mellan andra instanser uppstått. FSU (Finlands Svenska Ungdomsförbund) ordnar årligen en evenemang kallad Teaterkalaset, där finlandssvenska teaterintresserade barn från hela landet kan medverka i workshops, uppvisningar, föreställningar m.m. Teaterkalaset är ett läger som ordnas sommartid och orten i Finland varierar årligen. 2012 fungerade SÖU som lokalarrangör och lägret hölls i Kronoby, vid Kronoby Folkhögskola. Tack vare att SÖU var med i ordnandet av verksamheten, blev teaterkonstgrupperna bra informerade om evenemanget och flera nya barn anmälde sig till lägret. Mina grupper blev väldigt intresserade av lägret och har förhoppningar om att kunna medverka även i framtiden. På detta sätt stärktes kontakten mellan finlandssvensk teaterverksamhet för barn ytterligare. Det var under detta läger som vi hade fortbildningsmötet med de gästande lärarna från kulturcentrumet i Umeå.

3.5.1 Teaterkarusellen

Första året då projektet och utbildningarna startade ordnades det å projektets vägnar en teaterkarusell för alla elever i grundläggande konstundervisning 1. Teaterkarusellen var en mötesplats för alla elever som ville medverka, och tillställningen hölls i Vasa, vid Kaserntorget bl.a. i Scenkonstens utrymmen, där Yrkeshögskolan Novia har sin verksamhet. Elever fick anmäla sig till teaterkarusellen och med anmälningen fick man välja vilka workshops man var intresserad av att medverka i. Bland alternativen fanns clowneri, improvisation, stagefighting, akrobatik samt performans.

Lärarna till workshoppen ordnades från samma scenkonst utbildning i Vasa vid Yrkeshögskolan Novia, en samarbetspartner som har en viktig roll i projektet. Evenemanget var en fin mötesplats för eleverna inom projektet, men eftersom det var anmälan på frivillig basis, uteblev en del elever. Evenemanget förde samman barn med ett gemensamt intresse och evenemanget väckte mer intresse samt sporrade elever att fortsätta inom verksamheten. Projektet ordnade busstransport samt mat och en liten avgift samlades in av alla deltagare.

3.5.2 Teaterfestivalen

Under projektets tredje år våren 2013 ordnade projektet en teaterfestival i Nykarleby för alla elever som studerade tredje året teaterkonst. Alla grupper som hade en pjäs de ville visa upp, fick anmäla sig till festivalen. Även detta evenemang hade busstransport ordnad av projektet, men deltagandet var nu gratis och istället togs det en avgift av publiken. Till evenemanget anmälde sig ett flertal grupper och t.ex. alla mina tre grupper var med på festivalen. Festivalen hölls vid Stjärnhallen i Nykarleby, och föreställningarna visades på två olika scener, "Lilla Björn" och "Stora Björn".

Återigen var evenemanget en samlingspunkt för ungdomar med samma intresse och den sociala interaktionen var viktigare och mer iögonfallande nu än två år tidigare. Alla mina tre grupper delade omklädningsrum och pjäserna följde på varandra. Ungdomarna fick på ett naturligt sätt göra bekantskap med varandra samt se varandras pjäser. Mina grupper uppmuntrade t.ex. varandra och det kändes som om en ny gemenskap skapades. Sägas bör, att eleverna i grupperna jag leder kommer att börja högstadiestudierna tillsammans och nu fick de en chans att träffa sina framtida skolkompisar som dessutom har samma teaterverksamhet som sin hobby. Efter evenemanget möttes jag av att mina elever frågade om vi inte ibland kunde ha undervisningen tillsammans med de andra grupperna i kommunen, något jag själv haft som tanke att göra, men som nu föddes fram som en naturlig önskan av grupperna och ungdomarna själv.

3.5.3 Gästande lärare och workshop

Under grundläggande konstundervisning i teaterkonst år 3 fick eleverna möjlighet att medverka i fördjupad undervisning i stagefighting, akrobatik eller element/djur (skådespelarteknik där man använder djur eller element, som t.ex. vatten eller eld, som grund för rollarbetet.). Grupperna kunde beställa workshops via projektet och lärare besökte grupperna vid deras studieplatser. De som fungerade som lärare var elever som utbildar sig till dramainstruktörer vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa. Denna möjlighet att via nätverket få gästlärare från utbildningen för dramainstruktörer är ett gynnsamt samarbete både för lärare, elever i teaterkonst

och elever på dramainstruktörsutbildningen. Först och främst möjliggör gästlärare en tillförsel av expertis till gruppen som inte fås av den ordinära läraren och både eleverna och lärarna får nya intryck. Följaktligen är detta ett ypperligt tillfälle för studerande vid dramainstruktörslinjen att få prova på arbetslivet och rollen som lärare, medan de samtidigt knyter kontakter till ett befintligt nätverk som kan resultera till en framtida arbetsmöjlighet.

4 UNDERSÖKNINGEN

I denna del av arbetet vill jag lyfta fram orsaken till undersökningen och varför jag valde att göra en sådan undersökning som jag har tillämpat i arbetet. Min avsikt var att undersöka samarbetet mellan lärarna i nätverket, men även utbildningsanordnarnas syn på saken blev inkluderad på önskan av projektledaren. Eftersom jag undersöker samarbete i nätverket, vill jag även jämföra projektet med min utbildning och den skolning vi fått vid vår studieinstans. Våra studier baserar sig långt på ett samhällsligt synsätt där samarbete individer och instanser emellan är av yttersta vikt.

4.1 Vad är aktionsforskning?

Jag nämnde tidigare att mitt tillvägagångssätt för att utföra undersökningen var aktionsforskning, men vad betyder begreppet? Egentligen innehåller redan ordet aktionsforskning svaret på frågan vad undersökningen går ut på. En aktion, en handling, verksamhet. Aktionsforskning går ut på att personerna som gör undersökningen också är en del av undersökningen och vise versa, att medverkanden i undersökningen även är medforskare. Aktionsforskningen kan även ofta ha som mål att göra en förändring (Moilanen 1999, 85-107). Aktionsforskningen kan även tänkas ha som mål att forskningen skall undersöka hur sakerna borde vara och inte hur de är (Aaltola & Syrjälä 1999, 17-23). Aktionsforskning var ett naturligt val som tillvägagångssätt när jag planerade denna undersökning, eftersom jag ville ställa frågor om hur samarbetet kunde utvecklas och hur nätverkets framtid kunde te sig, så projektet jobbar egentligen mot en förändring. Inom aktionsforskning är det viktigt att lyfta fram att det är en studie där jag själv är starkt medverkande och där jag kan undersöka verksamheten genom mina egna erfarenheter. Modellen för forskningen fungerar som en spiral där de egna reflektionerna är av stor betydelse och till vilka man ständigt återvänder.

Eftersom jag själv har varit en del av nätverket från ett tidigt skede har jag genom vår verksamhet införskaffat kunskap och erfarenheter som jag kan presentera i undersökningen. Det som jag har, kallas på finska "hiljainen tieto", vilket jag

översätter grovt till undangömd/tyst kunskap. Undangömd kunskap är den kompetens man erhållit genom sin erfarenhet (Suomala 2003). I engelskan kan man påträffa termen "tacit knowledge", som är alltså kunskap man erhållit genom erfarenheter, både det man erfarit genom sina sinnen (sett, hört, känt) men även den erfarenhet man fått genom att göra olika saker (Anttila 2000, 55-63). I mitt fall har jag jobbat som lärare i projektet, gjort enkäter, analyserat svaren, tagit del av fortbildning m.m. Denna tysta/undangömda kunskap jag har, har jag fått av mina medarbetare, det finns i min egen undangömda kompetens som har uppstått genom det arbete jag gjort, det finns i vad jag varit med om alla dessa år. Denna kompetens har jag fått både från arbetet inom projektet under tre år, men även genom andra projekt där ett samarbete utövats, t.ex. under mina studier. Detta är min yrkeskunskap och något som bör tas i beaktande även i undersökningen. Jag har alltså en dubbelroll i projektet. Jag är en av projektets utvecklare men samtidigt analyserar jag projektet inifrån mig själv genom självreflektioner och utifrån granskar jag vad som har uppnåtts och vilka attityder och önskingar som finns i nätverket. Den yttre granskningen har jag gjort genom arbetet med enkäterna.

4.2 Nätverk och dess syfte

Ett av de stora målen för projektet "Nätverket för teaterkonst i Svenska Österbotten" är att:

hjälpa, stöda samt skapa ett nätverk för Utbildningsanordnarna, lärarara och eleverna inom Grundläggande konstundervisning i teaterkonst i Svenska Österbotten (Teaterkonst i Österbotten 2010).

Eftersom projektet har som mål att jobba för att skapa ett nätverk, vill jag diskutera kring ämnet nätverk. Jag ser nätverket först och främst som en möjlighet till samarbete och stöd. Ett fungerande nätverk är uppbyggt av systematiska linjer som är till för att hålla systemet stabilt och fungerande. Strukturen måste fungera för att samarbetet skall fungera. Det går inte heller att bygga upp ett nätverk fort, utom det kräver tid och målmedvetet utförande av nätverksplanering. För att nätverket skall fungera måste aktörerna vara jämställda och det måste finnas tillit och tillit uppstår inte genast. Detta betyder även att man inte kan förvänta

fantastiska resultat omedelbart. (Numminen m.fl. 2004, 40.) Det här är något jag även kan reflektera över vid analysen av enkäten, eftersom enkäten gjordes under nätverkets andra år och projektet inte var så långt i processen.

Att jobba inom ett nätverk skall enligt mig ge möjlighet till diskussion, jämförande och utbyte av idéer och åsikter kolleger emellan. Ett svar från enkäterna etsades i mitt minne, ett svar där en lärare önskade att projektets nätverk skulle erbjuda en stämning och grupptillhörande som andra jobbförhållanden kan erbjuda som t.ex. kunde påträffas vid Umeå kulturcentrum för barn och unga. Jag jobbar självständigt i mina grupper, men jag har ett ansvar att hålla min undervisning på en nivå som är koherent med nätverket i projektet. För projektet utarbetades en gemensam läroplan som skulle bistå hela nätverket och läroplanen grundar sig på lagen om grundläggande konstundervisning. Alla lärare inom nätverket har en gemensam läroplan som vi följer, men vi har även möjligheten att jämföra våra erfarenheter sinsemellan. Tack vare projektet har vi fått ta del av fortbildning och som lärare haft denna möjlighet att utveckla oss inom vår bransch. Utbildningsanordnaren av grundläggande konstundervisning får stöd från utbildningsstyrelsen för att erbjuda denna undervisning, men en finansiering för fortbildning av lärare finns sällan.

Dramainstruktörer utbildar sig flera år inom teaterns mångfasetterade värld och genom mina egna erfarenheter vid utbildningen i Karleby kan jag påpeka att vår utbildning specialiserar sig på att arbeta med drama som ett verktyg inom många olika branscher. Under min utbildning vid Centria har vi samarbetat med skolor, invandrare, grupper som sökt hjälp för missbruk och grupper med människor som haft problem med sin mentala hälsa. Vi har varit med och jobbat med "Olinpa kerran on Stage", som är ett evenemang där ungdomar får visa upp sina föreställningar för varandra och för en jury och få feedback för sin konstnärliga insats. Evenemanget har varit ett samarbete med Karleby stadsteater. Arbetet vi utbildat oss till ger färdighet att jobba yrkeskunnigt och vi har en expertis som kunde utnyttjas inom flera instanser. Finansiering är ofta ett problem och för tillfället är utbildningen för dramainstruktörer i fara. Utbildningen läggs ner vid Centria, och man har även gått ut med att utbildningen vid yrkeshögskolan Metropolia i Helsingfors är under kniven. Utbildningar läggs ner, finansiering får

oftast sökas med ljus och lykta, men samtidigt erbjuds utbildningsanordnare finansiering för att konstundervisning för barn skall erbjudas. Situationen i Umeå där kommunen finansierar kulturcentrumet för barn och unga är avundsvärt och något jag anser man borde ta som riktlinje även i Finland. Vi lever i ett samhälle belastat av ekonomisk trängsel, men då borde även förebyggande arbete som dramainstruktörer gör, finansieras. Tack vare min utbildning och min del i nätverket för teaterkonst i Österbotten, ser jag mig själv väldigt lyckligt lottad. Jag vet att jag har tillgång till yrkeskunnighet och expertis inom områden som jag inte själv specialiserat mig i, tack vare att jag är med i ett nätverk där sådan expertis finns. Även min yrkeskunskap är viktig och jag tillför min expertis till nätverket och denna symbios är det värdefulla i ett nätverk. Nätverken baserar sig på tillit, tillsammans med tilliten är det väsentliga att lära sig tillsammans och av varandra, på detta sätt kompletterar vi varandra och jobbar för projektets och nätverkets bästa och samtidigt för vårt eget bästa. (Niemelä 2000, 32-33.)

4.3 Syfte med forskningen

Den forskning jag har gjort är på uppdrag av projektet "Nätverket teaterkonst i Österbotten". Projektet startade 2010 och fick finansiering av Svenska kulturfonden. Forskningens syfte är att lyfta fram hur nätverket och samarbetet däri skulle kunna utvecklas och om en utveckling är nödvändig. Eftersom nätverket även byggs upp av utbildningsanordnare, har projektet sett som önskvärt att även deras syn på projektet och samarbetet i nätverket utreds. Avsikten är att få ett nätverk som fungerar enligt dess bästa möjligheter, även när projektfinansieringen tar slut 2013 och även om ingen ny finansiering hittas. Eftersom undersökningen går ut på att utreda önskemål och möjligheter inom projektet, blir syftet för undersökningen även att arbeta för en positiv arbetsmiljö och för en höjd trivsel för lärarna och utbildningsanordnare och deras samarbete inom projektet.

4.4 Tillvägagångssätt

Jag har som mål att undersöka hur nätverket av lärare samt utbildningsanordnare i

projektet har fungerat och det är genom deras åsikter och utvecklingsförslag som jag vill undersöka projektets möjligheter. Eftersom en fortsättning är vad projektet strävar efter, ville vi utforska vilka möjliga önskemål kunde finnas för samarbetet och nätverket. Dessa frågor var grunden till enkäterna som jag skapade, en version riktades till lärarna i projektet, den andra versionen riktades till utbildningsanordnarna. Utbildningsanordnarna är Medborgarinstituten samt Arbetarinstituten där grundläggande konstundervisning i teaterkonst har erbjudits i samband med projektet "nätverket för teaterkonst i Österbotten".

4.4.1 Vem berörs av enkäten

Eftersom forskningen är på uppdrag av SÖU och projektet, kontaktades projektledaren Jenny Holm för att reda ut vad som är det väsentliga att utreda för att projektet skall få största möjliga nytta av resultatet. Grundtanken med forskningen hade varit att reda ut hur lärarna ser på projektet och nätverken, vilka erfarenheterna hittills varit samt vilka önskemål som kunde finnas. På begäran av projektledaren ändrade jag forskningen att även innefatta samma frågeställningar för utbildningsanordnarna. Tillsammans med Jenny Holm beslöt vi oss för innehållet i två olika enkäter, en för lärarna och en för utbildningsanordnarna.

Enkäten fick sin form och sändes ut åt alla parterna under projektets andra år, nätverket hade då lärare och utbildningsanordnare som jobbade med grundläggande konstundervisning i teaterkonst år ett och år två. Utbildningsanordnare inom nätverket som fick enkäten var:

- Jakobstad Arbetarinstitut
- Kronoby Medborgarinstitut
- Pedersöre Medborgarinstitut
- Nykarleby Arbetarinstitut
- Vörå-Maxmo och Oravais medborgarinstitut
- Närpes Vuxeninstitut
- Kristinestad Medborgarinstitut
- Vasa Arbetarinstitut
- Korsholms Vuxeninstitut

Enkäten skickades även till FAMI r.f. Enkäten för lärarna skickades till alla lärare inom grundläggande konstundervisning i teaterkonst i Svenska Österbotten, vilka jobbar vid de ovannämnda instanserna.

4.4.2 Själva enkäterna

Enkäten som skickades till utbildningsanordnarna innehöll 10 frågor som tangerade samarbetet utbildningsanordnarna fått ta del av inom projektet. Frågorna gällde utbildningsanordnarnas förväntningar, hur samarbetet fungerat hittills, vilka fördelar samarbetet har för utbildningsanordnaren samt hur projektet tett sig. Enkäten innehåller även frågor om ifall projektet är fördelaktigt för nejden samt hur samarbete kunde förbättras. Konkreta svar på vad utbildningsanordnarna fått ut av projektet frågades efter samt hur utbildningsanordnarna ser att nätverkets infrastruktur använts och hur fortsättningen kunde te sig. Enkäten innefattar även en förfrågan om behov och önskemål för projektet samt den sista frågan gällande nätverkskoordinatorns roll i projektet och om utbildningsanordnarna ser att deras verksamhet kunde få hjälp av nätverkskoordinatorn. Med nätverkskoordinatorn syftas det till projektledaren. (se Bilaga 3.)

I enkäten riktad åt lärarna tangerar man samma frågor om deras förväntningar av projektet, hur nätverket utnyttjats och kommunikationen fungerat samt om detta löpt smidigt. Lärarna får lyfta fram positiva och negativa aspekter av projektet samt vad nätverket behöver för att fungera bättre. Frågorna i enkäten berör även fortbildning, samarbetet med utbildningsanordnarna och vilka möjligheter lärarna haft att påverka i projektet. Eftersom enkäten kom under en tid då den sociala median inte var inblandad i projektet, finns även frågor om projektets hemsida och om ett forum för diskussion behövs. (se Bilaga 2.)

I båda enkäterna lyfts även finansieringen fram och idéer på hur den kunde se ut i framtiden för att projektet kunde fortsätta på bästa möjliga sätt efterfrågades. Båda enkäterna gav även rum för fortsatt diskussion och kommentarer till projektet.

Enkäterna skickades per e-post till alla lärarna samt rektorerna vid anstalterna. Till

enkäterna bifogades en e-post där jag berättade vem jag är och förklarade syftet med undersökningen. Jag förklarade även att undersökningen görs som en aktionsforskning och öppnade upp vad aktionsforskning innebär. E-posten skickades iväg åt alla som jag önskade ett svar av, ett par veckor senare skickade jag en påminnelse.

4.5 Resultat av enkäten för utbildningsanordnarna

Flera påminnelser fick skickas ut förrän beslutet togs att gå vidare med undersökningen. Svaren som kom in var fåtaliga och detta påverkade resultatet, medan man även kan dra vissa slutsatser av att så få svar kom in. Av alla utbildningsanordnare, var det fyra som svarade på enkäten varav en utbildningsanordnare hade grundläggande konstundervisning första året, de andra hade varit med sen projektet startade 2010. Resultaten av enkäten och dess 10 frågor för utbildningsanordnarna kommer jag att dela upp i tre kategorier:

- Förväntningar och förverkligande
- Positiva saker projektet fört med sig
- Samarbetet i fortsättningen

4.5.1 Förväntningar och förverkligande

Första kategorin vill jag kalla "Förväntningar och förverkligande", hit har jag samlat svaren av de två första frågorna. (se bilaga 3.) Svaren på dessa frågor var ganska lika för alla. Förväntningarna som betonas var hjälp med att hitta kunniga lärare och ordna fortbildning för dessa. Till förväntningarna hörde också hjälp med marknadsföringen samt informationen om kurserna till möjliga deltagare. Utbildningsanordnarna lyfte även i denna punkt fram verksamheten som ett alternativ som inte ännu fanns i deras utbildningsutbud och som de förväntade sig kunna locka nya deltagare till instituten.

När det gäller samarbetets utförande hittills påpekar utbildningsanordnarna att samarbetet fungerade väldigt bra i börja då utbildningen marknadsfördes aktivt, men att kontakten inte hållit sig lika bra i fortsättningen. Man tackade för materialet

och att det ordnas aktiviteter som är regionala/nationella. Utbildningsanordnarna anser ganska enhälligt att fortbildningen som lärarna fått ta del av har varit positivt.

4.5.2 Positiva saker projektet fört med sig

En del frågor i enkäten tangerade hur fördelaktigt projektet är för utbildningsanordnarna samt för nejden där utbildningen erbjuds. Frågorna som hör under denna rubrik är frågorna 3, 4 och 6. Även här lyfts fortbildningen och marknadsföringen upp som positiva erfarenheter. Även att det ordnats evenemang regionalt/nationellt har utbildningsanordnarna sett som fördelaktigt samt att deras institut syns i teatersammanhang. Ett av svaren sade rakt ut att "vi hade knappast gått in för den här satsningen utan projektets hjälp i början" och i de flesta svar framhävs framförallt att hjälpen i början av projektet var viktig. Utbildningsanordnarna ser även en möjlighet för nejden i projektet. Utbildningen i teaterkonst ses som en god grund för den regionala teaterverksamheten, genom att amatörteatrar och deras verksamhet får nya förmågor.

Konkret har projektet gett utbildningsanordnarna kursavgifter samt statsbidragstimmar. Instituterna har fått "möjlighet att ordna läroplansbaserad undervisning av hög klass" och bredda deras utbud av utbildning. Utbildningarna har framfört teaterföreställningar.

4.5.3 Samarbetet i fortsättningen

Enkätens återstående frågor behandlar frågan om hur samarbetet skall se ut i fortsättningen. Utbildningsanordnarna bes reflektera över sina egna behov i jämförelse med projektet och hur de kunde stödja varandra. Frågorna som berörs här är 5, 7, 8, 9 och 10. Utbildningsanordnarna får här möjlighet att ge önskemål för samarbetet både via utbildningen grundläggande konstundervisning i teaterkonst, men även möjlighet att yttra andra behov där drama eller nätverkskoordinatorn kunde användas.

En del av utbildningsanordnarna uttrycker ett önskemål om mera kontakt och uppföljningsmöten för utbildningsarrangörerna i projektet. Det lyfts även fram att

rekryteringen och informeringen som gjordes av projektet i början kunde bistås även i fortsättningen. Man önskar fortsatt stöd och inspiration för lärarna i projektet samt hjälp med marknadsföring i samband med nya kursstarter. De regionala och nationella mötena har uppskattats och det finns önskemål om att dessa kunde fortsätta.

När det kommer till finansieringen kommer inte utbildningsanordnarna på många förslag. Eftersom den fortsatta fortbildningen blivit nämnd ofta, nämns den även i frågan om finansieringen och det föreslås att en liten deltagaravgift kunde tas för deltagarna i fortsatt fortbildning.

4.6 Resultat av enkäten för lärarna

Enkäten som var riktad till lärarna var bredare och innehöll 18 frågor, varav den sista var en möjlighet att lämna ytterligare kommentarer (se Bilaga 2). Enkäten skickades till 8 lärare inom projektet och enbart tre stycken svarade. I analysen kommer jag inte att jämföra mina erfarenheter i dessa, eftersom enkäten gjordes under projektets andra år, medan forskningen slutförs under projektets avklarade tredje år. Alla lärare som svarade på enkäten har varit med sen projektet startade och alla har varit med i projektet hittills. Även i presentationen av resultaten från enkäten till lärarna är frågorna indelade i mindre kategorier på samma sätt som förra kapitlet var uppbyggt.

4.6.1 Förväntningar och det egna utnyttjandet av nätverkets kapacitet

Enkäten åt lärarna börjar på samma sätt som den föregående enkäten åt utbildningsanordnarna, med att ta reda på vilka förväntningar på projektet som fanns hos lärarna. Första frågan gällde vilket år man börjat som lärare inom projektet och som jag tidigare nämnde var alla som svarade på enkäten med från första början. De följande frågorna i enkäten (fråga 2, 3, 4, 5 och 6) behandlar hur nätverket har tätt sig och hur lärarna har använt sig av dess möjligheter och främst nätverket av lärarna, kollegerna.

De flesta lärare förväntade sig att nätverket av teaterkonstlärare kunde dela på tips, idéer, lekar och material som skulle hjälpa lärarna i sitt arbete, men det visade sig också att det fanns vissa som inte egentligen förstått att det fanns ett nätverk. Det framkom av svaren att det i viss mån fanns en önskan om "en gemenskap som kolleger har på andra arbetsplatser". Hemsidan förekom ofta i svaren och även kritik om att lärarna inte uppdaterar och använder sidan tillräckligt ofta.

I enkäten frågades det rakt ut hur lärarna använt sig av nätverket och hur det tätt sig. Även här lyfts det fram att man bett om idéer och tips, andra har använt nätverket för att hitta vikarier och medverkat i fortbildning som projektet erbjudit. Vissa har tyckt att nätverket varit svårt att utnyttja och att det inte känts som att man kan använda det. Spridningen i Österbotten lyfts upp som en faktor som försvårar smidigt samarbete inom nätverket, samtidigt som det kommenteras att alla kontaktuppgifter finns och att det inte är svårt att ta kontakt. I svaren kommer det ändå fram att kolleger inte varit i kontakt med varandra och att jobbet tätt sig ensamt. När det funnits frågor eller behov av hjälp har man kontaktat projektledaren, gamla studielärare eller studiekamrater eller tagit kontakt med det egna institutet där man jobbar.

4.6.2 Syn på samarbetet inom projektet

Förutom det egna agerandet beror samarbetet i ett nätverk på många instanser som skall jobba smidigt för att allt skall fungera optimalt. I frågorna 7, 8, 10a, 11 och 15 har lärarna betts reflektera över hur samarbetet har fungerat och vad som varit positivt respektive negativt i projektet och dess samarbete.

I enkäten fick lärarna kryssa i hur de anser att samarbetet mellan lärarna i nätverket har fungerat och resultatet blev ganska bra/nöjaktigt. Det kommer fram att ett gediget samarbete inte har funnits mellan lärarna, men alla träffar och fortbildningsmöten har upplevts som väldigt positiva och nödvändiga. Projektet ses av lärarna som positivt, bl.a. för att det möjliggör dramautbildning för barn och ungdomar och skapar andra jobbprojekt. Projektet ger en känsla av att man inte jobbar ensam och speciellt träffarna lärare emellan lyfts ofta fram. Det negativa de

upplevt är att träffarna inte är tillräckligt ofta och att lärarna är utspridda och inte har något med varandra att göra. På frågan om lärarna haft möjlighet att påverka projektet har olika svar kommit in från, och de har varierat från ”ja” till ”inte direkt”.

När det gäller samarbetet med den egna utbildningsanordnaren har de flesta varit väldigt nöjda. I svaren framkommer det att samarbetet med vissa institut har fungerat bättre än med andra. Ibland har inte kommunikationen fungerat och ibland har andra problem försvårat ett gediget samarbete.

4.6.3 Önskemål och förbättringsförslag

Slutligen har enkäten även berört vilka önskemål och förbättringsförslag lärarna kunde tänkas ha. De slutliga frågorna (9, 10b, 12, 13, 14, 16 och 17) berör dessa frågor samt frågor om hemsidan och hur en möjlig finansiering kunde se ut i framtiden.

Det som projektet främst vill veta är vad nätverket behöver för att fungera bättre, samt hur samarbetet mellan lärarna kunde förbättras. Det kom ganska tydligt fram att det är träffarna lärare emellan som står högst på önskelistan. Lärarna vill ha mera inspirerande fortbildning och träffar med information och delande av erfarenheter. Det finns även en önskan om att lärarna under träffarna skulle gå igenom läsårsupplägget och få tips och idéer om hur årets utbildning kunde planeras.

Lärarna såg inga direkta behov av att samarbetet med instituten skulle behöva effektiveras, men en föreslog att projektledaren kunde vara i mer kontakt med utbildningsanordnarna. Gällande hemsidan fanns önskan om att lärarna kunde uppdatera informationen oftare, medan andra lärare inte kände det som lockande. Ett förslag om att projektet kunde ha en facebook sida kom fram.

4.7 Analys av resultaten

Svaren jag fick på enkäterna var fåtaliga och jag sade att man kan dra vissa slutsatser av att så var fallet. Jag blev själv modfälld när jag märkte att svaren blev

så få, fastän alla blev uppmuntrade flera gånger att svara på mina enkäter. Jag var även själv inne i samma skede som de andra och kunde först nu retrospektivt komma fram till en tanke om varför det blev så. När enkäterna skulle besvaras var projektet i sig självt för ungt och jag tror att lärarna som var med i projektet inte själv förstod att vi jobbar inom ett nätverk och kunde därför inte se vad det för med sig. Frågorna tangerade nätverket och samarbetet, men lärarna själv hade inte ännu insett att det finns ett samarbete i nätverket och hur vårt nätverk fungerar. Om man inte ser att vi fungerar i ett nätverk kan man inte heller se hur nätverket kunde utvecklas och möjligheterna samt bristerna hamnar i skymundan.

Utbildningsanordnarna ser till att det finns en mångfald i deras utbud av undervisning och kurser. Projektet har setts som en möjlighet att utvidga utbudet och få en instans som ser till att undervisningen är av hög nivå och fortbildningen tryggad. Utbildningsanordnarna har sett nätverket som speciellt positivt när det kommer till marknadsföring av undervisningen och sökande efter lärare. Man har sett den stora nyttan projektet och undervisningen varit för den egna regionen, men även lyft fram rikedomen i regionala och nationella evenemang som projektet möjliggör. Man önskade att en god kommunikation skulle fortsätta under alla år, och att projektet skulle vara synligt i fortsättningen av undervisningen i form av fortsatt marknadsföring och jippon. I svaren kom det tydligt fram att utbildningsanordnarna önskar ett fortsatt samarbete inom nätverket och att projektet skulle erbjuda liknande hjälp och information som hittills. Evenemangen projektet stått för var mycket uppskattade och även här lyftes evenemangens viktiga roll för ungdomarna i regionen och även på nationell nivå fram.

Lärarnas syn på nätverkets positiva egenskaper var främst projektets möjlighet att ge mera information och redskap till deras arbete. Man önskade få hjälp med sitt arbete genom att få mera material och information och även fortbildningen uppskattades. Tack vare möten mellan lärarna i nätverket, är denna kunskapsöverföring möjlig. Genom att möta våra kolleger kan vi överföra information och be om hjälp i vårt arbete. Lärarna ser att nätverket är en möjlighet till ett samarbete för kolleger som är spridda på fältet och speciellt träffarna lärarna emellan var högt uppskattade och önskvärda i fortsättningen. Av lärarnas svar på enkäten fick man en bild av att fortbildning och möten är av väldigt stor betydelse

för det egna arbetet och undervisningen i grundläggande konstundervisningen. Känslan man fick av svaren var att lärarna skulle känna sig vilsna utan den hjälp nätverket erbjuder och projektledarens koordinering.

5 EGNA TANKAR OM PROJEKTET

Jag har jobbat tre år inom projektet som lärare i Kronoby kommun och mitt fjärde år börjar i höst. Jag har även erbjudit mig att starta nya grupper i Nedervetil och Terjärv och jag kommer att få en kollega som startar en grupp i Kronoby. Situationen med en ny kollega kräver att jag kan bistå henne med information och stöd men att en kollega finns till hands i samma kommun ger mig en känsla av ytterligare samhörighet och stöd, likt det nätverket bidrar med. Under tiden som jag redan jobbat i projektet, har jag sett hur samarbetet utvecklats och speciellt samarbetet och kontakten mellan lärarna på fältet har utvecklats. Första tiden hade vi väldigt lite kontakt lärare emellan och all kommunikation i nätverket rörde sig via projektledaren. Projektledaren har ännu en viktig roll, men tack vare utbildningar, studieresor samt evenemangen för teaterkonstgrupperna har vi som individer lärt känna varandra och en aning tillit har växt fram och tillit är en av de viktigaste aspekterna för att ett nätverk skall fungera enligt Numminen och Stenvall (Numminen m.fl. 2004). Under tre års tid har vi haft möjlighet att inte endast följa med våra egna grupper utveckling, utan även fått se hur det står till i andra lärares grupper.

Det är väldigt naturligt i vår kultur att det finns reservationer människor emellan när man först möts, men speciellt i detta jobb där kontakten kolleger emellan är minimal uppstår det problem i nätverket om dessa inte övervinns. Projektet har från första början sett till att utbildning har ordnats, till följd av att kraven för mer kunskap ökat. I början var det väldigt viktigt åtminstone för mig att träffa alla lärare och diskutera igenom det kommande jobbet samt hur vi skall tolka läroplanen. Genom att alla möts och diskuterar igenom läroplanen vet vi ungefär var vi rör oss, vad det betyder att arbeta inom grundläggande konstundervisning och vad det kräver, något som för många lärare var något helt nytt. Efteråt har även jag ansett att möten lärare emellan varit guldgrubben som hjälpt en att orka med arbetet.

Nu i efterhand har jag börjat tänka på vikten av att undervisningen vi erbjuder hålls på en hög nivå. I flera år har det kämpats för att drama och teater skulle få en del i undervisningen, undervisningen i skolan där musiken och bildkonsten har fått sin plats, men där teatern skiner med sin frånvaro. Så långt har vi inte kommit, men

även i diskussioner med kolleger utanför detta projekt, möts man av att teatern ses som en hobby och något som inte har samma status som t.ex. grundläggande konstundervisning i musik. Det råder i vissa fall en uppfattning om att musiklektioner är något man absolut inte kan vara bort från, medan teaterkonst inte anses vara lika viktig och om fotbollsträningen råkar vara samma kväll så är idrotten prioriterad. Genom att vi som jobbar som lärare inom grundläggande konstundervisning i teaterkonst strävar efter att hålla standarden på vår egen undervisning och den egna kompetensen hög och kontinuerligt framåtsträvande, hjälper vi till att höja statusen på utbildningen. Då projektet är ny och det startade nätverket i Österbotten likaså, bör vi direkt sträva efter att samarbeta med utbildningsanordnarna, men samtidigt kräva att nivån på undervisningen hålls lika hög som de andra konstformerna. Vi bör profilera oss som ett nätverk av utbildade dramainstruktörer som kämpar för att utveckla den finlandssvenska teaterkonsten och undervisningen och visa att vår egen utbildning och sakkunnighet håller en hög nivå och varför inte även överträffar den rådande nivån av grundläggande konstundervisning, i jämförelse med andra utbildningar. För att detta kunde vara möjligt måste vi utvärdera vårt eget arbete och jämföra den med andra instanser i Finland, men även internationellt som t.ex. via kontakten med kulturcentrumet i Umeå. I Finland är det en arbetsgrupp ihopsatt av "Drama- och teaterundervisning i Finland R.f." (Fidea) som utarbetat ett uttalande för att få in drama som ett självständigt läroämne i skolorna. Fidea arbetar för att främja dramaundervisningen i Finland och anordnar utbildningar och verksamhet. (Fidea2013.) Inom vårt projekt kunde vi bekanta oss med Fidea och deras nätverk av läroanstalter och föreningar, som liksom oss jobbar med undervisning i drama och teater.

Inom projektet har vi jobbat som lärare för grundläggande konstundervisning i teaterkonst med grupper endast i grundstudierna (år 1-4). Redan nästa år skall vi agera som lärare för verkstadsstudier inom grundläggande konstundervisning och flertalet av lärarna har ingen erfarenhet av detta. Fortbildning kommer att krävas, och naturligaste sättet skulle vara att det ordnas genom projektet. Om finansieringen upphör och ingen projektledare finns tillhands blir det avsevärt svårare för lärarna att själva ordna så att fortbildningen fås för att verkstadsstudierna skall hålla en hög nivå.

6 SAMMANFATTNING

Det treåriga projektet har under sina levnadsår hittills varit med om att grunda ett flertal grupper inom grundläggande konstundervisning i teaterkonst för barn i svenska Österbotten. Varje år har nya grupper startats och det planeras att ytterligare starta nya grupper för att fortsättningsvis erbjuda undervisning i teaterkonst åt barn och ungdomar i Svenskfinland.

Teater baserar sig på upprepning, dramaövningar vi har åt barn upprepas för att inläring skall vara möjligt. Projektet har i tre års tid stiftat bekantskap med grundläggande konstundervisning i teaterkonst och fått uppleva vad det är frågan om och lärarna har fått guidning och fortbildning i arbetet och ansvaret som hör till den grundläggande konstundervisningen. Nu är det tid för reflektion och sen behöver även projektet upprepning, lärarna behöver upprepning för att bli bekväma i sin roll som lärare inom grundläggande konstundervisning i teaterkonst och kunna föra lärdomen vidare. Projektet har varit värdefullt för nätverkets medlemmar, men genom min undersökning har jag fått intrycket av att nätverket inte ännu är färdigt att fungera utan en stark ledare som koordinerar verksamheten. Att bygga upp ett nätverk är en process och enligt Raatikainens processmodell som beskrivs av Nummela och Stenvall, kan nätverksbyggande delas upp i tre delar: kontakt, växelverkan och bindning (Nummine m.fl. 2004, 38). I början var våra möten sporadiska och koordinerade från ovan. Projektledaren tog hand om marknadsföringen och informationsutgivningen. Stegvis har vi kommit fram till växelverkan inom nätverket, bl.a. via hemsidan och facebooksidan. Vi strävar till sista skedet där fastare samarbete och fungerande strukturer uppnås. Till sista skedet hör till exempel att vi får inom nätverket rätt ut hur finansieringen skall skötas så att fortbildning och evenemang är möjliga i fortsättningen.

Tack vare fortbildning och möten som ordnats för lärarna, har dessa börjat inse hur nätverket fungerar och vilka möjligheter vi har tack vare projektet och våra kolleger. Jag anser ändå inte att lärarna har beredskapen att ordna verksamheten självständigt, eftersom jag i min studie fick bilden av att lärarna inte kommit till insikt i vad ett nätverk kan erbjuda hela projektet, barnen och nätverket och inte

bara lärarna själva. Jag är rädd att projektets framtid skulle lida om en ledarfigur och koordinerare inte existerade i nätverket. Evenemangen som ordnats för barnen skulle inte vara möjliga utan ett liknande ledarskap som Jenny Holm stått för. Lärarna har inte resurser att självständigt ordna evenemang och jippon och utbildningsanordnarna har inte den expertisen som krävs för alla specifika områden. Nätverket kräver tid för att kunna fungera utan en ledare och detta projekt är tyvärr ännu i barnsben. Jag sade tidigare att vi behöver upprepning, och med det menar jag att vi behöver bli varma i kläderna och lära oss hur nätverket kunde fungera självständigt utan finansiering, att vi når fram till processmodellens sista del: bindningen. Detta har inte ännu hänt och jag är väldigt bekymrad över hur fortsättningen för nätverket kommer att te sig, nu när finansieringen tar slut och vi inte har koordinerat oss. Ett projekt som nätverket för teaterkonst kräver tid för att stabilisera sig och för att nätverket skall fungera effektivt behöver omständigheterna kring finansieringen redas ut. Jag vill nästan hävda att projektet står och faller på ifall en projektledare finns tillgänglig.

Undervisningen i grundläggande konstundervisning fortsätter tillika, men i vilken form är en annan fråga. Ansvaret som läggs på de individuella lärarna kommer att vara betydande, speciellt om de måste ta på sig rollen att lära upp nya lärare och kolleger. Ansvaret för fortbildning hänger även den på lärarnas egen initiativtagande och resurser som tid och pengar. Vi behöver få insikt om att när vi pratar om nätverket, talar vi om oss, vi talar om vårt nätverk. Detta kräver att alla eller så många som möjligt inom nätverket är delaktiga i verksamheten och jobbar för den gemensamma nyttan. Vi bör jobba inom nätverket för en gemensam förståelse och kunskap för vad vi gör för att öka tilliten inom nätverket, och tillit är något som byggs upp stegvis. (Numminen m.fl. 2004, 41-47.)

Grundläggande konstundervisning kräver planering och tid och i den nuvarande situationen får inte lärarna lön för detta. Lönen som betalas är för lektionerna och deras planering. Inom grundläggande konstundervisning följer vi en utarbetad studieplan och det kräver mycket extra arbete och planeringstid som sträcker sig utöver den aktuella arbetstiden. Att hamna i en situation där lärarna dessutom måste ta hand om koordineringen av andra evenemang, fortbildning och möten inom nätverket resulterar i en överdimensionerad arbetsbörda. I arbetet har jag

många gånger poängterat hur viktiga fortbildningen och mötena inom nätverket har varit för att projektet skulle lyckas och fungera optimalt. Detta har även kommit fram i svaren jag fått av lärarnas enkäter. Att framtiden inte är säkrad för en liknande fortsättning av verksamheten som hittills, är något vi måste konfrontera i något skede och tillsammans i nätverket hitta lösningar på, men i dagens läge är fortsatt finansiering nödvändig så att en projektledare finns tillgänglig för projektet och nätverkets behov.

Genom detta forskningsarbete hoppas jag kunna visa upp alla delar inom nätverket och vilken roll vi spelar i att erbjuda teaterkonst för barn och unga i Finland. Jag önskar att alla lärare skulle inse vikten av sitt eget arbete och vilket stöd vi faktiskt har i vårt arbete via nätverket, något som inte är vanligt i vår bransch. Jag hoppas innerligt att lärarna och utbildningsanordnarna kunde ta del av min forskning och bli inspirerade att utveckla nätverket och fundera över dess framtid samt sporra alla att utnyttja nätverket i dess fulla kapacitet. Jag anser att det arbete jag gjort är viktigt för att lyfta fram hur ett projekt som detta varit möjligt och hur projektledaren jobbat hårt för att nätverket skulle skapas och fås att fungera. Jag hoppas även att finansiären ser att det stöd projektet fått åtnjuta, varit väsentligt för verksamheten, för kulturen i Svenskfinland samt för konstformen i regionen och nationellt. Jag hoppas även att mitt arbete skall kunna representera projektet i framtiden och sporra samt hjälpa andra liknande projekt. Samtidigt är denna forskning viktig för mig själv som lärare inom grundläggande konstundervisning. Tack vare att jag varit tvungen att reflektera över mina egna erfarenheter och analysera mitt jobb samt fått ta del av kraven på och önskningarna för utbildningen och för projektet, har jag utökat min kompetens och förståelse för arbetet vi gör. Tack vare denna förståelse har jag ökat min nytta för projektet och för konstformen jag arbetar inom och arbetar för. Genom att jag forskat i mitt eget jobb, har min åsikt om värdet på det arbete jag gör ökat markant och fått mig att vilja arbeta ännu mera för konstformen och för teatern och teaterundervisningen för barn i Finland. Tack vare undersökningen har jag tagit kontakt med utbildningsenheten i min kommun för att diskutera vidare om grundläggande konstundervisningen i teaterkonst, och hur vi kunde samarbeta. Kunskapen och kompetens som delarna i nätverket skaffar ökar även den tilliten, som leder till att samarbetet främjas och om detta kombineras med stöd från de

regionala beslutsfattarna ökar vår trovärdighet och vår styrka. (Numminen m.fl. 2004, 41-47.)

Tidigare lyfte jag fram projektets roll som en främjare av det sociala kapitalet i Svenskfinland. Jag vill även hävda att vårt arbete inom svenska Österbotten främjar kommunerna och deras verksamhet och gynnar aktörer som ungdomsföreningarnas verksamhet. Genom olika projekt som t.ex DICE-projektet har man undersökt hur drama och teater frambringar positiva resultat i undervisning och jag lyfte fram arbetet vi gjort vid Yrkehögskolan Centria inom olika projekt riktade till den sociala sektorn och hälsovården. Bästa sättet att trygga vår regions kompetens är att bidra till den själv och jobba hårt, liksom Seppo Niemelä skriver i boken "Tulisielu":

Osaamisen kehittäminen on helpompaa sen jälkeen, kun perustavat kehittämisvalinnat on tehty. Kuten edellä todettiin, on verkostovision varassa mahdollista tunnistaa räjähdysmäisesti kasvavasta tiedon ja taidon avaruudesta juuri ne osaamisalueet, joita alueella tarvitaan. Tässä tarvitaan kunnianhimoa. Alueen paras ja ehkä ainoakin vakuutus osaamisyhteiskunnassa on maailman paras oman alan osaaminen. Tavoite voi kuullostaa hurjalta, mutta ihmisiä ne ovat suuren maailman ihmisetkin. (Niemelä 2000, 70.)

Tack vare detta examensarbete har jag fått insikt i hur viktigt projektet jag medverkar i är. När jag själv var ung, hade jag inte samma möjlighet att studera teaterkonst. Nu arbetar jag som lärare i min egen hemby samt i resten av kommunen. Den expertis som jag inte fick ta del av när jag var barn, har jag gått ut och skaffat mig och fört tillbaka hem för att dela med mig av åt nästa generation. Jag är oerhört stolt över den möjlighet jag fått och det jobb jag gör för barnen, för teatern, för min hembygd, för språket och för kulturen i Finland.

8 KÄLLOR

Litteratur

Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet. Hamina. Akatiimi oy.

Castells, M. 2000. The information Age: Economy, Society and Culture. Vol 1. The Rise of the Network Society. Second Edition. Oxford: Blackwell.

Latvala, J., Peltonen, E. & Savesmaa, T. (toim.). 2004. Tutkija kertojana. Tunteet, tutkimusprosessi & kirjoittaminen. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemelä, S. 2000. Tulisielu. Verkostoajan aluekehittäjä. Kunnallisan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 39. Vammala. Vammalan Kirjapaino Oy.

Numminen, U. & Stenvall, K. 2004. Regionalt Samarbete! Regionala nätverk inom utbildningsväsendet. Utbildningsstyrelsen. Helsingfors: Hakapaino Oy.

Petel R. & Davidson, B. 2003. Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. 1999. Toim. Heikkinen, H. L. T., Huttunen, R. & Moilanen, P. Jyväskylä: Atena.

Sundback, S & Nyqvist, F. 2010. Det finlandssvenska sociala kapitalet Fakta och Fiktion. Nationell minoritet och etnisk identitet. Helsingfors. Svenska litteratursällskapet i Finland.

Lag

Lag om grundläggande konstundervisning 21.8.1998/633

Internetkällor

DICE Consortium. 2010. Making a world of difference. En DICE-resurs för utövare inom teater och drama i undervisningen. Www-dokument. Hämtat: www.dramanetwork.eu. Läst 10.6.2013.

Drama- och Teaterundervisning i Finland r.f. 2013. Hämtat: <http://www.fideafinland.fi/svenska/hemsida.html> Läst: 12.8.2013.

Snellman, H. 2010. Teaterkonst logo. Www-dokument. Hämtat: http://teaterkonst.webbhuset.fi/fotogalleri/teaterkonst_foto/.

Suomala. 2003. Klassista vai piilevää tietoa? - Pedagogiikkaryhmän pohdintoja. Hämtat:
<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/721/570> Läst:
17.7.2013.

Svenska Österbottens Ungdomsförbund. 2013. Www-dokument. Hämtat:
www.sou.fi/start/aktuellt. Läst 20.7.2013.

Teaterkonst i Österbotten. 2010. Www-dokument. Hämtat:
www.teaterkonst.fi. Läst 06.08.2013.

Umeå kommun. 2013. Kultur och fritid. Kulturcentrum för barn och unga. Www-dokument. Hämtat:
<http://www.umea.se/umeakommun/kulturochfritid/kultur/barnochungdomskultur/kulturcentrumforbarnochunga>. Läst 20.6.2013.

Skrivelse av Projektledaren Jenny Holm

Projektnamn: Teaterkonst i Österbotten

Projektägare: Svenska Österbottens Ungdomsförbund (SÖU) r.f.

Finansiär: Svenska Kulturfonden

Teaterkonst i Österbotten

Det treåriga projektet ”Teaterkonst i Österbotten” jobbar för att främja utbudet av och innehållet i grundläggande konstundervisning i teaterkonst i svenska Österbotten. Projektet strävar efter att skapa ett nätverk bland utbildningsanordnare, teaterkonstlärare och teaterkonstelever.

Projektet startade hösten 2010 och har sedan det varit med och startat upp teaterkonstverksamhet i 8 kommuner. Innan dess hade grundläggande konstundervisning i teaterkonst endast erbjudits på svenska i Vasa och Korsholm. Det första året startades undervisning via Kronoby MI, Pedersöre MI, Jakobstad Arbis, Nykarleby Arbis och Vörå-Maxmo och Oravais MI. Totalt 12 st undervisningsgrupper bildades. Hösten 2011 valde även Närpes Vuxeninstitut och Kristinestads MI att erbjuda teaterkonstundervisning till barnen i sina kommuner. Hösten 2012 kommer teaterkonst att erbjudas via Malax-Korsnäs MI.

Förutom att hjälpa arbetar- och medborgarinstitut med teaterkonstverksamheten så arbetar projektet även aktivt med att

skapa ett nätverk inom teaterkonst i Österbotten. Bland annat ordnars regelbundet fortbildningsträffar för teaterkonstlärare. Att vara teaterkonstlärare ute på landsbygden i Österbotten kan vara ett väldigt ensamt arbete. Dessa fortbildningsträffar finns till för att lärarna skall ha en möjlighet att träffas, utbyta erfarenheter och inspireras av varandra, samtidigt som de har möjlighet att ta del av utvecklande fortbildning.

Projektet vill även kunna erbjuda det lilla extra till teaterkonsteleverna. Projektet ordnade i maj 2011 en workshoptag vid namn "Teaterkarusellen", där barnen hade möjlighet att delta i olika workshops så som dans, improvisation, processdrama, performance, stage fighting osv. Totalt deltog 86 barn från teaterkonstgrupper i hela Österbotten i Teaterkarusellen. Projektet är även en stor samarbetspart i FSU: barnläger Teaterkalaset som ordnas 12-15 juni 2012 i Kronoby Österbotten.

Projektet har även delat ut teaterskärmar och teatersmink till teaterkonstgrupperna.

Enkät för lärarna i projektet Teaterkonst i Österbotten

Denna enkätundersökning riktar sig till alla lärare för grundläggande konstundervisning, teaterkonst i projektet Teaterkonst i Svenskfinland. Resultatet kommer att användas av projektet Teaterkonst för att planera projektets framtid. Era svar i enkäten är till nytta för undersökningen av projektets framtida riktning, därför ber jag er att vänligen svara på varje fråga så grundläggande som möjligt. Önskvärt vore att ni motiverar era svar. Vid frågor kontakta Jessica Riippa jessica_riippa@hotmail.com eller 050 361 6380. Vänligen returnera den ifyllda enkäten snarast möjlig till samma e-post. Enkäten bör vara framme före fredagen 16.3. Tack för er medverkan!

1. Lärare i grundläggande konstundervisning (teaterkonst)

ht 2010 ht 2011

annat, när? _____

2. Hade ni några förväntningar på nätverket av teaterkonstlärare som bildades? Vilka var era förväntningar?

3. Har ni utnyttjat er av teaterkonst nätverket? På vilket sätt?

4. Anser ni att det har varit lätt eller svårt att kontakta kollegerna? Motivera svaret.

5. Har någon kollega kontaktat er, i så fall om vad?
6. Vem kontaktar ni om ni behöver hjälp i ert arbete som lärare i grundläggande konstundervisning, teaterkonst?
7. Vad ser ni som positivt med projektet och dess nätverk av lärare?
8. Vad ser ni som negativt med projektet och dess nätverk av lärare?
9. Vad behöver nätverket för att fungera bättre?
- 10a. Hur ser ni att samarbetet mellan teaterkonst lärarna fungerar?
Bra	☐
Ganska Bra	☐
Nöjaktigt	☐
Borde förbättras	☐

Motivera svaret:

- 10b. Hur kunde samarbetet mellan lärarna förbättras?

11. Anser ni att ni haft möjlighet att påverka i projektet teaterkonst?

12. Har ni några förslag på hur finansieringen kunde ordnas så att möten, workshop och fortbildning vore möjliga i fortsättningen?

13. Vad har ni för önskemål av nätverket och projektet i fortsättningen?

14. Vad har ni för åsikter om hemsidan, hur kunde hemsidan förbättras? Vad önskar ni er av ett forum för lärare på hemsidan?

15. Hur har samarbetet med respektive Arbis/Medborgarinstitut fungerat?

16. Hur kunde samarbetet förbättras mellan parterna?

17. Vad har ni för önskemål för fortbildningen i fortsättningen?

18. Tillägg, kommentarer till enkäten, samt projektet Teaterkonst:

Tack för ert samarbete!

Enkät till Utbildningsanordnare för projektet Teaterkonst i Österbotten.

Enkät om projektet ”Teaterkonst”

Denna enkätundersökning riktar sig till alla utbildningsanordnare av grundläggande konstundervisning, teaterkonst i projektet Teaterkonst i Svensk Finland. Resultatet kommer att användas av projektet Teaterkonst för att planera projektets framtid. Era svar i enkäten är till nytta för undersökningen av projektets framtida riktning, därför ber jag er att vänligen svara på varje fråga så grundläggande som möjligt. Önskvärt vore att ni motiverar era svar. Vid frågor kontakta Jessica Riippa jessica_riippa@hotmail.com eller 050 361 6380. Vänligen returnera den ifyllda enkäten snarast möjlig till samma e-post. Enkäten bör vara framme före fredagen 16.3. Alla frågor är obligatoriska. Tack för er medverkan!

1. Vad hade ni för förväntningar av samarbetet med projektet Teaterkonst?
2. Hur har samarbetet med Teaterkonst löpt hittills?
3. Anser ni att projektet har varit till fördel för er Arbis/Medborgarinstitut? Motivera svaret och lyft fram er syn av projektets nytta.
4. Vad anser ni är projektets fördel för neijden där er Arbis/Medborgarinstitut verkar?
5. Vad anser ni kunde förbättras i samarbetet?

